

"מי יתן טהור מטמא" 20

פרעה הוא האומר לראשונה: "הנה עם בני ישראל", והודה בכך שבני ישראל אלה הם עם, הם כבר אינם יחידים פרטיים אלא גילוי של עם. הידיעה הגדולה שאנחנו עם, "אשר בחר בנו מכל העמים" 21, כלומר בריה מיוחדת במובן הכללי - יוצאת מפיו הטמא של פרעה! החידוש הגדול, פלא-הפלאי, שאנו עם - עם זו יצאתי לי" 22 - נורק מפיו של הרשע הזה 23. אבל אין זה משנה כלום, כי הכל מעשה של הקדוש-ברוך-הוא - גם פרעה וגם גלות מצרים. עכשיו, אנו הולכים ומופיעים בסדרי הדורות של ההיסטוריה בתור מציאות צבורית, וביטוי זה נורק מפיו של פרעה, בין אם הוא ידע, בין אם לא ידע מהו מובנו הנורא. על-כל-פנים, חידוש זה מתגלה על ידו. הכל שייך לסיבוב האלוהי העילאי. עלינו להתרגל קצת להתבונן מה נעשה כאן איתנו, ולראות את הסידור האלוהי העליון שמופיע גם על-ידי גוי.

וכך הוא לגבי משה רבינו ה"שקול כנגד כל ישראל" 24 ש"קיבל תורה מסיני" 25. על-ידי מי ניתן לו שם? על-ידי בתו של הגוי הזה. נורה ואיום! פרעה הוא שנותן לנו שם עם, וכתו היא הקוראת את שמו של משה רבינו! אמנם, כל סדרי הדורות הם גילוי דבר ד'.

מחיות הוציאה, 6, 24, 25, 32

עיקר חפצי ומגמתי היא ללמד זכות על ישראל, ובייחוד על עם קדוש היושבים בחצרות ה', בהר קודש קנתה ימינו יתברך, שלא יוצאו עליהם ח"ו לעו, שהם רשעים ועבריינים בכללם" 8. ואין הדבר לפי רוחי ללכת לחטט ולמצוא פשעי ישראל". כל "אנא מורעא דאהרן קא אתינא, שחסד היא פעולתו והשלום מידתו, והאמת סגולתו, וכל ישעו וחפצו היא צפיות ישועת גוי קדוש, ורוממות קרנו על הר קדוש" 9. וההרבה הרבה מאד יגיעתו באנחתו, עד שהעיר הקב"ה את רוחי, ויכונו את לבבי, ללכת בתומי בדרך-הקודש הזאת, לקדש שם שמים, ולחבב את התורה ולומדיה על הבריות, ולקרב רבים לתורה, ולהרבות עו, ואומץ להתישבות עם ה' על אדמת קדשו. — ולפניו ב"ה גלוי, בור-לבבי, ויחול-נפשי, לשמו הגדול ועבודתו ית' 10

אילנות הוציאה

ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי. אותה שעה דבר משה: שלא כתיב. הקב"ה א"ל ושמעו לקולך, והוא אמר והן לא יאמינו לי. מיד השיבו הקב"ה בשיפתו, נתן לו אותות לפי דבריו: ראה מה כתיב אחריו, ויאמר ה' אליו מזה בידך ויאמר משה: כלומר מזה שבידך אותות צריך ללקות שאתה מוציא שם רע על בני בני-העם מאמינים בני-מאמונים. מאמינים שגא' ויאמן העם, כנו מאמינים שגא' (נחמי 10) והאמין בה' תפש משה מעשה הנחש שדוציא לה"ר על בוראו שגא' (ס 1) כי יודעין אלהים וגו'. כשם שלקה הנחש כך זה עתיד ללקות, ראה מה כתיב ויאמרו השליכו ארצה וישליכוהו ארצה ויהי לנחש. לפי שעשה מעשה נחש: לכן הראה לו את הנחש כלומר עשית מעשה של זה:

מחיות הוציאה, 24, 25

(כ) מזה בידך, לכך נכתב תיבה אחת, לדרוש, מזה שכידך אתה חייב ללקות, שחשדת בכשרים 2. (ג) ויהי לנחש, רמז לו שסיפר לשון הרע על ישראל, ותפש אומנותו של נחש 2.

אך באות זה רמז שלשון הרע סיפר באמרו: לא יאמינו לי (לעיל פסוק א), לפיכך הלקהו בצרעת 4 כמו שלקתה מרים על לשון הרע.

מחיות הוציאה, 24, 25

אמר משה לפני הקדוש-ברוך-הוא, והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי. אמר לו, מנה בנה. מנה בתיב, מנה שפדך אפה צריך ללקות, שאתה מוציא לשון הרע על בני בני-העם ששם שחשדו לשון הרע ואמר, כי ידע אלהים וגו' (בראשית 4). ובני מיד מאמינים, שהם מאמינים בני מאמינים, דקתיב, ויאמן העם, בני מאמינים, דקתיב, והאמין בה' (שם 10). ומה: הנחש הלקתי אותו בפצצת, אף אתה קב"ה נא דף בנתיקה, ונבא ידו בקטיקו, והנה ידו מצרעת בשלג, וקנה אס-לא יאמינו ולקחת ממני הניאר והנה לקדם, רמז לו רמז שעתיד לטל את דינו בשם, שפאמר, המן-השפע הזה (במדבר כ')

מחיות הוציאה, 24, 25, 31, 32

שחשדו. בדברי נפומיני, וקרנם לקרנה, שישראל בימי משה קדם צאתם מצרים. הפסידו נרנם והפרו ברית מילה ולא היה בהם מהול אלא שבת לוי" בלבד, עד שבאה מצנת פסח ואמר האל למשה: וקל-ערץ לא יאכל בו (שמות יב, מח) וצום בצשית הפילה, וקח אפרו תקמינו, וקרנם לקרנה: "משה היה מל ויהושע פרע ואהרן מוצץ" ואקפו ערלות תמריט תמרים, והנה זם מילה מתערב בדם פסח-ויבנה היו ראויים לקאל: והוא דבר הי ליקואל (וטו): ואראך מתבוססת בדםך, ואמר לך בדםך מני ואמרו עליהם השלום": שהם קלקלו בצריות, לקבר ה": בן-אדם שמים נשים בנות אס-אחת היו (יחזקאל כג, ב). — ועם היותם בנה הענין הרע, בשביל שאמר משה רבנו, עליו השלום: והן לא יאמינו. די (שמות ה, א) האשמו ה' על זה ואמר לו: משהו הם מאמינים בני מאמינים הם מאמינים — דקתיב (שם, לא): ויאמן העם, ובני מאמינים — דקתיב (בראשית טו, ח): והאמין בה' ויחשבה לו דקתהו אכל אפה — אין ספק להאמין, דקתיב (כמדבר כ, יב): יצן לא-האמנתם פי הקדושני, ונענש קאלפר, כמו שפארזי עליהם השלום: החושד בכשרים דוקה בגופו, קנא קנ? — משה".

מחיות הוציאה, 24, 25

אמונה — טבע ישראל התורה ומצוותיה באות אלינו ממשה רבינו אשר "קיבל תורה מסיני" 5, אבל לפני כל המצוות, קיימות המידות המיוחדות לנו ממקור האבות. הטבעיות הישראלית, האופי המיוחד הישראלי, הוא לנו מורשה מהאבות. ישראל רחמיים, וכמרכן ישראל "מאמינים בני מאמינים": כאשר משה רבינו שאל "וזן לא יאמינו לי" 8 הוא קיבל נזיפה אלוהית: ואכן "יאמן העם" 9. האמונה היא מהותם של ישראל וטבע החקוק בנשמתם. היא נמצאת בתוכם אפילו אם היא אינה מתגלה כלפי הוק". אתם הדבקים בד' אלהים" 10. אמונה זו טכועה בישראל מיסוד אברהם אבינו אשר "האמן בד' 11", והיא מתגלית בכך ש"יאמינו בד' ובמשה עבדו" 12. בפרשתנו אנו נפגשים לראשונה באמונה של העם: "יאמן העם" 13, מה שנמשך אחר-כך אל התורה כולה.

מחיות הוציאה, 24, 25, 30